

การวิเคราะห์คุณภาพกำไรและประสิทธิภาพในการดำเนินงานของสถาบันการเงิน
เฉพาะกิจของรัฐและธนาคารพาณิชย์ในประเทศไทย
ANALYSIS OF EARNINGS QUALITY AND OPERATING EFFICIENCY OF SPECIFIC FINANCIAL
INSTITUTIONS (SFLS) AND COMMERCIAL BANKS IN THAILAND

ภณิดา สมบัติชัย¹
อภิรดา สุทธิสานนท์²

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อวิเคราะห์คุณภาพกำไรและประสิทธิภาพในการดำเนินงานของสถาบันการเงินเฉพาะกิจของรัฐและธนาคารพาณิชย์ในประเทศไทย โดยวิเคราะห์ข้อมูลจากงบการเงิน รายงานประจำปีและเอกสารอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องของสถาบันการเงินเฉพาะกิจของรัฐจำนวน 6 แห่งและธนาคารพาณิชย์จำนวน 14 แห่งตั้งแต่ปี พ.ศ. 2550-2554 เทคนิคที่ใช้ในการวิเคราะห์คุณภาพกำไร ได้แก่ การค้นหาสัญญาณเตือนภัย การประเมินผลกระทบจากนโยบายบัญชีที่กิจการใช้อยู่ การประเมินฝ่ายบริหาร การวิเคราะห์อัตราส่วนทางการเงิน การใช้อัตราส่วนจากงบกระแสเงินสด และวัดความแปรปรวนของกำไรและความเสี่ยงจากการลงทุน ส่วนประสิทธิภาพในการดำเนินงานวิเคราะห์จากอัตราส่วนทางการเงิน สำหรับสถิติที่ใช้ทดสอบสมมติฐาน คือ Paired Samples t-test

ผลการวิจัย พบว่า ในการวิเคราะห์คุณภาพกำไรมี 3 เทคนิคส่งผลกระทบต่อคุณภาพกำไร ได้แก่ การประเมินผลกระทบของนโยบายการบัญชีที่กิจการใช้ การวิเคราะห์อัตราส่วนทางการเงินและการวัดความแปรปรวนของกำไรและความเสี่ยงต่อการลงทุน ในขณะที่อีก 3 เทคนิคให้ผลขัดแย้งโดยส่งผลกระทบต่อคุณภาพกำไร ได้แก่ การค้นหาสัญญาณเตือนภัย การประเมินฝ่ายบริหารและการใช้อัตราส่วนจากงบกระแสเงินสด ส่วนการวิเคราะห์ประสิทธิภาพในการดำเนินงานพบว่า โดยรวมธนาคารมีประสิทธิภาพในการดำเนินงานที่ดีแสดงให้เห็นว่าธนาคารมีความสามารถในการหาเงินสดจากการดำเนินงานได้มากเมื่อเทียบกับรายได้ดอกเบี้ยและเงินปันผลและการลงทุนจากสินทรัพย์ ยกเว้นบางธนาคารในกลุ่มธนาคารพาณิชย์ขนาดกลางและขนาดเล็กเท่านั้นที่มีแนวโน้มต่ำลง ส่วนค่าเสื่อมราคาและค่าใช้จ่ายตัดจำหน่ายที่มีต่อกระแสเงินสดจากการดำเนินงานโดยรวมอยู่ในเกณฑ์ที่ดี แต่มีแนวโน้มในด้านการลงทุนต่อลดลง นอกจากนี้ยังพบว่าคุณภาพกำไรและประสิทธิภาพในการดำเนินงานแตกต่างกันตามขนาดของธนาคารพาณิชย์อย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ 0.05

คำสำคัญ: คุณภาพกำไร ประสิทธิภาพในการดำเนินงาน

¹ นักศึกษาหลักสูตรบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต คณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี

² อาจารย์ประจำคณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี

Abstract

The purpose of this research study was to analyze the earnings quality and operating efficiency of the Specific Financial Institutions (SFIs) and commercial banks in Thailand. The study was conducted by analyzing information from financial statements since 2007-2011, annual reports, and other related documents from the samples of 6 SFIs and 14 commercial banks. Techniques used for the analysis of earnings quality included finding signals, evaluating the effects of accounting policy toward the quality of earnings, management appraisal, financial ratio analysis, cash flow ratio analysis, and measurement of the variation and the investment risk. Operating efficiency was measured by using financial ratios. Statistics used for the hypothesis testing was Paired Samples t-test.

The results of the earnings quality analysis revealed that three techniques which positively affected the earnings quality consisted of evaluating the effects of accounting policy toward the quality of earnings, financial ratio analysis, and measurement of the variation and the investment risk. Meanwhile, the other three techniques which negatively affected the earnings quality included finding signals, management appraisal, and cash flow ratio analysis. Due to the analysis of efficiency, the results showed that the overall operating efficiency of the Banks was good indicating they were able to get cash from operation a lot comparing to revenues, interest and dividend, and asset investment. This was except some small and medium commercial banks whose efficiency tended to decrease. Besides, depreciation and amortization was good as an overall but appeared to decrease in terms of investment. Moreover, the earnings quality and the operating efficiency were significantly different depending on sizes of the commercial banks at a significant level of 0.05.

Keywords: Earnings Quality, Operating Efficiency

บทนำ

สถาบันการเงินเป็นองค์การทางการเงินที่มีความสำคัญและมีอิทธิพลต่อระบบเศรษฐกิจของประเทศเป็นอย่างมาก เนื่องจากสถาบันการเงินมีบทบาทหน้าที่เป็นตัวกลางในการอำนวยความสะดวกในเรื่องของการเคลื่อนย้ายเงิน การรับฝากเงินและการให้กู้เงิน ซึ่งเป็นการรวบรวมเงินออมจากผู้ที่ยอมไปยังผู้ที่ลงทุนในการซื้อขายสินทรัพย์ และหน้าที่อื่นๆ โดยผ่านสถาบันการเงินที่ประกอบกิจการธนาคาร โดยส่วนใหญ่ประชาชนและกิจการต่างๆจะใช้ประโยชน์จากสถาบันการเงินในฐานะผู้ฝากหรือผู้กู้ยืมเพื่อนำไปใช้การบริโภค การลงทุน หรือเพื่อการดำเนินธุรกิจ โดยสถาบันการเงินเฉพาะกิจของรัฐ เป็นสถาบันที่จัดตั้งขึ้นเพื่อให้มีแหล่งเงินทุนกระจายสู่หน่วยเศรษฐกิจขนาดย่อมและครัวเรือนในชนบทที่ไม่มีโอกาสเข้าถึงบริการของธนาคารพาณิชย์ นอกจากนี้ยังเป็นหน่วยงานของรัฐที่มีบทบาทในการพัฒนาเศรษฐกิจในระดับรากฐาน เนื่องจากการดำเนินนโยบายตามรัฐบาลหลายโครงการ เช่น โครงการพักชำระหนี้เกษตรกรรายย่อยและผู้มีรายได้น้อย ซึ่งได้ร่วมกับธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร ธนาคารออมสิน ธนาคารอิสลาม และธนาคารพัฒนาวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมแห่งประเทศไทย โครงการบ้านเอื้ออาทรที่เข้าร่วมมือกับ ธนาคารอาคารสงเคราะห์

ส่วนธนาคารพาณิชย์มีความสำคัญต่อระบบเศรษฐกิจของประเทศเป็นอย่างมากโดยเป็นเครื่องมือที่สำคัญของรัฐในการกำหนดนโยบายทางการเงินคือ รัฐสามารถดำเนินมาตรการต่างๆ ผ่านทางธนาคารพาณิชย์เพื่อควบคุมปริมาณเงินในระบบเศรษฐกิจของประเทศให้อยู่ในระดับที่เหมาะสม นอกจากนี้ธนาคารพาณิชย์ยังมีความสำคัญควบคู่ไปกับการขยายตัวทางเศรษฐกิจและการค้าของประเทศอีกด้วย ธนาคารพาณิชย์จึงต้องมีความผิตชอบต่อสาธารณชน ระบบเศรษฐกิจ ลูกค้า ตลอดจนผู้ถือหุ้นและพนักงานของธนาคาร แต่ลักษณะการดำเนินงานของธนาคารพาณิชย์ส่วนใหญ่จะมุ่งหวังในผลกำไรตามที่วางเป้าหมายไว้ทำให้ข้อมูลที่เปิดเผยในงบการเงินอาจจะไม่เพียงพอต่อการประกอบการตัดสินใจของผู้ใช้งบการเงินและไม่ได้สะท้อนคุณภาพกำไรที่แท้จริงสำหรับที่จะนำไปใช้ประโยชน์ในด้านต่างๆ เพราะในปัจจุบันมีผู้ใช้งบการเงินหลายกลุ่ม ซึ่งได้แก่ ผู้ถือหุ้น เจ้าหนี้ ผู้บริหาร พนักงานและแหล่งเงินกู้ต่างๆ รัฐบาลและหน่วยงานราชการ คู่แข่งทางการค้า รวมถึงสาธารณชน ล้วนแต่ใช้งบการเงินเพื่อศึกษาการวิเคราะห์ข้อมูลและประกอบการตัดสินใจเพื่อลงทุนทางธุรกิจ เนื่องจากงบการเงินเป็นสิ่งที่แสดงให้เห็นถึงฐานะทางการเงินและผลการดำเนินงานของธุรกิจ โดยข้อมูลในงบการเงินจะต้องจัดทำขึ้นตามหลักการบัญชีที่รับรองทั่วไป จึงจะเป็นข้อมูลที่น่าเชื่อถือและเป็นประโยชน์ต่อบุคคลหลายฝ่าย

ดังนั้นการวิเคราะห์คุณภาพกำไรจึงเป็นแนวทางที่สำคัญทางหนึ่งเพื่อจะได้ทราบถึงคุณภาพกำไรที่แท้จริงของกิจการ วรศักดิ์ ทุมมานนท์ (อ้างถึงในสร้อยเพชร สุขเสริม, 2550) ด้วยเหตุดังกล่าวผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาการวิเคราะห์คุณภาพกำไรและประสิทธิภาพในการดำเนินงานของสถาบันการเงินเฉพาะกิจของรัฐและธนาคารพาณิชย์ในประเทศไทยเพื่อทราบถึงคุณภาพกำไรที่แท้จริงและประสิทธิภาพในการดำเนินงานว่าเป็นอย่างไร

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาผลการดำเนินงานของสถาบันการเงินเฉพาะกิจของรัฐและธนาคารพาณิชย์ในประเทศไทย
2. เพื่อวิเคราะห์คุณภาพกำไรของสถาบันการเงินเฉพาะกิจของรัฐและธนาคารพาณิชย์ในประเทศไทย
3. เพื่อวิเคราะห์ประสิทธิภาพในการดำเนินงานของสถาบันการเงินเฉพาะกิจของรัฐและธนาคาร

พาณิชย์ในประเทศไทย

4. เพื่อเปรียบเทียบผลการดำเนินงานตามขนาดของธนาคารพาณิชย์ในประเทศไทย

สมมติฐานการวิจัย

1. ในการวิเคราะห์คุณภาพกำไรแต่ละเทคนิคมีผลต่อคุณภาพกำไรแตกต่างกัน
2. ธนาคารพาณิชย์ขนาดใหญ่ ขนาดกลาง และขนาดเล็กมีคุณภาพกำไรแตกต่างกัน
3. ธนาคารพาณิชย์ขนาดใหญ่ ขนาดกลาง และขนาดเล็กมีประสิทธิภาพในการดำเนินงานแตกต่างกัน

ขอบเขตของการวิจัย

การศึกษาครั้งนี้ประกอบด้วยการศึกษาคุณภาพกำไรและประสิทธิภาพในการดำเนินงานจากงบการเงินของสถาบันการเงินเฉพาะกิจของรัฐและธนาคารพาณิชย์ในประเทศไทยจากรายงานของผู้สอบบัญชีงบการเงิน หมายเหตุประกอบงบการเงิน และรายงานประจำปี ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2550-2554

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้คือ สถาบันการเงินเฉพาะกิจของรัฐจำนวน 6 แห่ง ได้แก่ ธนาคารออมสิน ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร ธนาคารอาคารสงเคราะห์ ธนาคารอิสลามแห่งประเทศไทย ธนาคารพัฒนาวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม และธนาคารเพื่อการส่งออกและนำเข้า

แห่งประเทศไทย ส่วนธนาคารพาณิชย์มีจำนวนทั้งสิ้น 14 แห่ง (ธนาคารแห่งประเทศไทย, 2555) ได้แก่ ธนาคารกรุงเทพ จำกัด (มหาชน) ธนาคารกรุงไทย จำกัด (มหาชน) ธนาคารไทยพาณิชย์ จำกัด (มหาชน) ธนาคารกสิกรไทย จำกัด (มหาชน) ธนาคารกรุงศรีอยุธยา จำกัด (มหาชน) ธนาคารธนาชาติ จำกัด (มหาชน) ธนาคารทหารไทย จำกัด (มหาชน) ธนาคารสแตนดาร์ดชาร์เตอร์ (ไทย) จำกัด (มหาชน) ธนาคารยูโอบี จำกัด (มหาชน) ธนาคารทีสโก้ จำกัด (มหาชน) ธนาคารเกียรตินาคิน จำกัด (มหาชน) ธนาคารซีไอเอ็มบี (ไทย) จำกัด (มหาชน) ธนาคารไอซีบีซี (ไทย) จำกัด (มหาชน) และธนาคารแลนด์ แอนด์ เฮาส์ จำกัด (มหาชน)

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. ทำให้ทราบคุณภาพกำไรและประสิทธิภาพในการดำเนินงานของสถาบันการเงินเฉพาะกิจของรัฐ และธนาคารพาณิชย์ของไทย
2. ข้อมูลที่ได้จากการศึกษาสามารถเป็นแนวทางแก่ผู้ที่สนใจและกลุ่มผู้ใช้งบการเงินทั่วไปได้นำเทคนิคในการวิเคราะห์คุณภาพกำไรประยุกต์ใช้กับธุรกิจต่อไป

การทบทวนวรรณกรรม

คุณภาพกำไร

คุณภาพกำไร (Earnings quality) เป็นแนวคิดที่เกิดขึ้นในประเทศสหรัฐอเมริกาในช่วง ค.ศ. 1930 จึงไม่ใช่แนวคิดที่เพิ่งเกิดขึ้นเมื่อเร็วๆ นี้ โดยมีวิวัฒนาการมาจากความต้องการในการค้นหาว่าหลักทรัพย์ใดเป็นหลักทรัพย์ที่มีมูลค่าสูงหรือต่ำกว่ามูลค่าที่แท้จริง (Intrinsic value) มูลค่าที่แท้จริงของหลักทรัพย์ตามแนวคิดนี้จะสามารถตรวจสอบยืนยันได้จากการวิเคราะห์งบการเงินของกิจการอย่างละเอียดถี่ถ้วนเพื่อค้นหาข้อมูลที่จะบ่งชี้ว่าหลักทรัพย์นี้ควรจะซื้อขายกันในราคาที่สูงหรือต่ำกว่ามูลค่าตลาดในขณะนั้น วรศักดิ์ ทุมมานนท์ (2543, น. 99) Stickney (1996 อ้างถึงในจารุวรรณ ชันธอุบล, 2551, น. 5) ได้ให้คำนิยามไว้ว่า คุณภาพกำไร หมายถึง ความสามารถของกำไรในการสะท้อนกระแสเงินสดที่อยู่เบื้องหลังการเกิดกำไร ในขณะที่ White et al. (1998 อ้างถึงใน วรศักดิ์ ทุมมานนท์, 2543, น. 101) ได้ให้คำนิยามไว้ว่า คุณภาพกำไร หมายถึงระดับของความระมัดระวังที่อยู่เบื้องหลังการจัดทำตัวเลขกำไรของบริษัท

การวิเคราะห์คุณภาพกำไร

วรศักดิ์ ทุมมานนท์ (2543) ได้กล่าวว่าคุณภาพกำไรเป็นเรื่องสำคัญที่ผู้ลงทุนมักมองว่ากิจการที่มีคุณภาพกำไรสูงย่อมจะมีความเสี่ยงน้อยกว่ากิจการที่มีคุณภาพกำไรต่ำ เนื่องจากกิจการจะจัดทำตัวเลขกำไรโดยใช้นโยบายบัญชีที่ยืดหลักความระมัดระวังไว้ก่อน กิจการที่มีคุณภาพกำไรสูงจึงมักมีอัตราส่วนราคาหุ้นต่อกำไรสูงกว่ากิจการที่มีคุณภาพกำไรต่ำ คือ ยิ่งอัตราส่วนราคาหุ้นต่อกำไรสูงขึ้นเท่าไร ยิ่งเป็นการสะท้อนว่ากิจการมีความเสี่ยงต่ำในสายตาของผู้ลงทุนและแสดงกำไรที่ต่ำกว่าความเป็นจริง ดังนั้นในการวิเคราะห์คุณภาพกำไร ผู้วิเคราะห์ไม่ควรจะให้ความสนใจเฉพาะตัวเลขในงบการเงินเท่านั้นแต่ควรให้ความสำคัญกับโครงสร้างทางการเงิน ฐานะสภาพคล่องทางการเงิน ความพร้อมของแหล่งเงินทุนตลอดจนโครงสร้างค่าใช้จ่ายในการดำเนินงานของกิจการด้วย

การวิเคราะห์คุณภาพกำไรและประสิทธิภาพในการดำเนินงาน

จากคุณลักษณะของกำไรที่มีคุณภาพและแนวคิดในการวิเคราะห์คุณภาพกำไรที่ได้กล่าวมาแล้วข้างต้น ดังนั้นเพื่อป้องกันการตัดสินใจในการลงทุนที่ผิดพลาดจากการตกแต่งข้อมูลในงบการเงินของกิจการบางแห่งจึงมีเทคนิคที่ใช้ในการวิเคราะห์คุณภาพกำไรที่นิยมใช้กันในปัจจุบัน ดังนี้ (วรศักดิ์ ทุมมานนท์, 2543, น. 113-137)

1. การค้นหาสัญญาณเตือนภัย: เป็นตัวบ่งชี้การเปลี่ยนแปลงต่างๆที่จะเกิดขึ้นตามมาซึ่งอาจจะไม่ได้สะท้อนเข้าไปในราคาของหลักทรัพย์ของกิจการหรือไม่สามารถมองเห็นได้อย่างชัดเจนจากตัววัดผลการดำเนินงานหรือตัววัดฐานะการเงินที่สำคัญๆ แต่เป็นแค่เพียงจุดเริ่มต้นของการวิเคราะห์คุณภาพกำไร (Pearlman, 1978 อ้างถึงใน วรศักดิ์ ทุมมานนท์, 2543)

2. การประเมินผลกระทบของนโยบายการบัญชีที่กิจการใช้อยู่ที่มีผลต่อคุณภาพกำไร: การประเมินผลกระทบของนโยบายการบัญชีที่กิจการใช้อยู่ที่มีผลต่อคุณภาพกำไรมาเป็นตัววัด ซึ่งเกณฑ์ที่ใช้วัดจะดูจากลักษณะของนโยบายการบัญชีที่กิจการใช้อยู่และประเมินค่าออกมาเป็น 3 ค่าคือ “ทางบวก” แสดงให้เห็นถึงนโยบายการบัญชีที่กิจการใช้อยู่เป็นนโยบายที่ดีและส่งผลให้กำไรของกิจการเป็นกำไรที่มีคุณภาพ “ทางลบ” แสดงให้เห็นว่านโยบายการบัญชีที่กิจการใช้อยู่ไม่ค่อยดีส่งผลให้กำไรของกิจการเป็นกำไรที่ด้อยคุณภาพ และถ้าเป็นเกณฑ์ “ไม่มีผลกระทบ” แสดงให้เห็นว่ากิจการไม่มีการปฏิบัติหรือใช้เกณฑ์นั้นอยู่ (วรศักดิ์ ทุมมานนท์, 2543, น. 124-125)

3. การประเมินฝ่ายบริหาร: เป็นการวิเคราะห์คุณภาพกำไรเพื่อให้เข้าถึงบทบาทของนโยบายการบัญชีที่มีต่อตัวเลขกำไรและเพื่อที่จะประเมินผู้บริหารในเรื่องของความโอนเอียงไปจากหลักการของความระมัดระวัง

4. การวิเคราะห์อัตราส่วนทางการเงิน: เป็นการนำตัวเลขที่อยู่ในงบการเงินมาหาอัตราส่วนเพื่อนำมาใช้ในการวิเคราะห์เปรียบเทียบกับผลการดำเนินงานในอดีตหรืออาจจะเปรียบเทียบกับกิจการอื่นๆ ในอุตสาหกรรมเดียวกันหรือในอุตสาหกรรมอื่นๆ และเป็นเครื่องมือช่วยให้ผู้วิเคราะห์ประเมินผลการดำเนินงาน แนวโน้มและความเสี่ยงของกิจการได้ดียิ่งขึ้น ซึ่งอัตราส่วนทางการเงินที่ใช้ในการวิเคราะห์คุณภาพกำไร

5. การใช้อัตราส่วนจากงบกระแสเงินสด: เป็นวิธีหนึ่งที่จะช่วยจัดการบิดเบือนอันเกิดจากการเปรียบเทียบกำไรของแต่ละกิจการที่คำนวณขึ้นโดยการใช้นโยบายการบัญชีที่แตกต่างกัน ซึ่งอัตราส่วนทางการเงินจะช่วยไขความกระจ่างให้กับผู้วิเคราะห์ว่า 1) กิจการสามารถก่อให้เกิดกระแสเงินสดจากการดำเนินงานได้มากน้อยเพียงใดที่จะชดเชยความจำเป็นในการลงทุนในสินทรัพย์ถาวร ความจำเป็นในการจ่ายเงินปันผล และความจำเป็นในการชำระคืนหนี้เมื่อครบกำหนด (Operating capital needs) 2) กิจการยังคงรักษาระดับสินทรัพย์ไว้ได้หรือไม่ (ความสัมพันธ์ระหว่างกระแสเงินสดจากการดำเนินงานของกิจการกับกำไรจากการดำเนินงาน) 3) ค่าเสื่อมราคามีผลต่องบกระแสเงินสดจากการดำเนินงานมากน้อยแค่ไหน

6. วัดความแปรปรวนของกำไรและความเสี่ยงต่อการลงทุน: คุณภาพกำไรอาจวัดได้จากความผันผวนของกำไรไปจากเส้นแนวโน้มกำไรในช่วงที่ผ่านมา เนื่องจากความผันผวนของกำไรที่น้อยกว่าเป็นตัวบ่งบอกว่าหลักทรัพย์นั้นมีความเสี่ยงต่อการลงทุนน้อยกว่าจริงเป็นกำไรที่มีคุณภาพ ตัววัดในเชิงสถิติที่นำมาใช้ในการวัด ได้แก่ ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และสัมประสิทธิ์ความแปรปรวน

กฎระเบียบที่เกี่ยวข้องกับการจัดทำงบการเงินของสถาบันการเงิน

สถาบันการเงินเฉพาะกิจของรัฐและธนาคารพาณิชย์จะต้องมีการจัดทำรายงานทางการเงินเพื่อเปิดเผยข้อมูลเกี่ยวกับฐานะทางการเงินและผลการดำเนินงาน โดยจะต้องมีการปฏิบัติตามกฎระเบียบและ

กฎหมายที่บังคับซึ่งพระราชบัญญัติและกฎระเบียบที่เกี่ยวข้องกับการจัดทำงบการเงินของสถาบันการเงินมีดังนี้

1. พระราชบัญญัติธุรกิจสถาบันการเงิน พ.ศ.2551 (ธนาคารแห่งประเทศไทย, 2555)
2. ประกาศคณะกรรมการกำกับหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ (สำนักงานคณะกรรมการกำกับหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย, 2555)
3. ระเบียบกระทรวงการคลังว่าด้วยการบัญชีและการเงินของรัฐวิสาหกิจ พ.ศ. 2548 (กระทรวงการคลัง, 2555)
4. พระราชบัญญัติธนาคารออมสิน พ.ศ. 2489 (ธนาคารออมสิน, 2555)
5. พระราชบัญญัติธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร พ.ศ. 2509 (ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร, 2555)
6. พระราชบัญญัติธนาคารอาคารสงเคราะห์ พ.ศ. 2496-2549 (ธนาคารอาคารสงเคราะห์, 2555)
7. พระราชบัญญัติธนาคารอิสลามแห่งประเทศไทย พ.ศ.2545 (ธนาคารอิสลามแห่งประเทศไทย, 2555)
8. พระราชบัญญัติธนาคารพัฒนาวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมแห่งประเทศไทย พ.ศ. 2545 (ธนาคารพัฒนาวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมแห่งประเทศไทย, 2555)
9. พระราชบัญญัติธนาคารเพื่อการส่งออกและนำเข้าแห่งประเทศไทย พ.ศ. 2536 (ธนาคารเพื่อการส่งออกและนำเข้าแห่งประเทศไทย, 2555)

การบันทึกรายการทางบัญชี

นอกจากกฎระเบียบที่เกี่ยวข้องกับการจัดทำรายงานการเงินของสถาบันการเงินที่กล่าวมาแล้วข้างต้น ในการประกอบธุรกิจของนิติบุคคลจะต้องมีการบันทึกรายการทางบัญชีเกี่ยวกับรายได้ ค่าใช้จ่าย สินทรัพย์และหนี้สินที่เกิดขึ้นในรอบระยะเวลาบัญชี ซึ่งจะต้องมีการจัดทำรายงานทางบัญชีในรูปของงบการเงิน (Financial statement) ประกอบด้วย

1. งบกำไรขาดทุน (Income statement) หมายถึง งบหรือรายการที่แสดงที่แสดงถึงการดำเนินงานของกิจการในช่วงระยะเวลาใดเวลาหนึ่งอาจจะเป็น 1 ปี 3 เดือนหรือ 6 เดือนแต่โดยส่วนใหญ่จะเป็น 1 ปี ถ้าหากรายได้มากกว่าค่าใช้จ่ายก็จะเป็นกำไร แต่หากรายได้น้อยกว่าค่าใช้จ่ายก็จะถือเป็นขาดทุน
2. งบแสดงฐานะการเงิน (Statement of financial position) หมายถึง รายการทางการเงินที่จัดทำขึ้นเพื่อแสดงฐานะการเงินของกิจการ ณ ขณะใดขณะหนึ่งโดยทั่วไปจะแสดงข้อมูลสิ้นสุดวันใดวันหนึ่ง
3. งบกระแสเงิน (Statement of cash flow) หมายถึง รายงานการเงินที่แสดงให้เห็นว่าในระหว่างรอบระยะเวลาบัญชีที่ผ่านมากิจการได้รับเงินสดหรือรายการเทียบเท่าเงินสดมาจากทางใด และใช้เงินสดไปในการบริหารงานอย่างไร โดยจัดจำแนกกระแสเงินสดที่เปลี่ยนแปลงออกตามการตัดสินใจทางด้านการเงิน
4. รายงานประจำปี (Annual report) หมายถึง รายงานที่จัดทำโดยบริษัทให้แก่ผู้ถือหุ้น ประกอบด้วย
 - รายงานงบการเงิน จะแสดงว่าในรอบปีที่ผ่านมาเกิดอะไรขึ้นบ้างในกิจการซึ่งงบการเงินจะประกอบด้วย งบแสดงฐานะการเงิน งบกำไรขาดทุน งบกำไรสะสมและงบกระแสเงินสด

- รายงานความคิดเห็นของผู้บริหาร เป็นข้อมูลที่ชี้แจงถึงผลการดำเนินงานที่ผ่านมาและแนวโน้มในอนาคตของกิจการว่าจะดำเนินการไปในทิศทางไหน

5. รายงานของผู้สอบบัญชี (Auditor's report) หมายถึงการติดต่อสื่อสารที่เป็นลายลักษณ์อักษรอย่างชัดเจนและเป็นทางการเกี่ยวกับข้อสรุปจากการปฏิบัติงานของผู้สอบบัญชีไปยังผู้ใช้ และถือว่าเป็นผลงานขั้นสุดท้ายของผู้สอบบัญชีที่เสนอต่อกลุ่มผู้ใช้งายงาน ซึ่งได้แก่ ผู้ถือหุ้น ผู้บริหารของกิจการ เจ้าหนี้ ผู้ลงทุน หน่วยงานราชการและบุคคลอื่นที่เกี่ยวข้อง

วิธีดำเนินการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

การวิเคราะห์คุณภาพกำไรจะใช้เทคนิคทั้ง 6 ด้านมีดังนี้

1. การค้นหาสัญญาณเตือนภัย
2. การประเมินผลกระทบของนโยบายการบัญชีที่กิจการใช้อยู่ที่มีผลต่อคุณภาพกำไร

(Evaluation of accounting policy to quality of earning)

3. การประเมินฝ่ายบริหาร (Management appraisal)
4. การวิเคราะห์อัตราส่วนทางการเงิน
5. การใช้อัตราส่วนจากงบกระแสเงินสด
6. วัดความแปรปรวนของกำไรและความเสี่ยงต่อการลงทุน

ส่วนการวิเคราะห์ประสิทธิภาพในการดำเนินงานใช้การวิเคราะห์อัตราส่วนทางการเงิน ได้แก่

1. อัตราส่วนวัดผลตอบแทนที่เป็นเงินสดต่อสินทรัพย์ (Cash flow return on assets)
2. อัตราส่วนกระแสเงินสดต่อรายได้และเงินปันผล
3. ผลกระทบของค่าเสื่อมราคาและค่าใช้จ่ายตัดจำหน่ายที่มีต่อกระแสเงินสด
4. อัตราส่วนการลงทุนต่อ (Reinvestment ratio)

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ข้อมูลที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้เป็นข้อมูลทุติยภูมิ (Secondary data) ผู้วิจัยได้เก็บข้อมูลจากรายงานของผู้สอบบัญชีรับอนุญาต งบการเงินหมายเหตุประกอบงบการเงิน รายงานประจำปีตั้งแต่ปี พ.ศ. 2550-2554 โดยใช้การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงพรรณนา (Descriptive analysis) ซึ่งค้นคว้าข้อมูลจากรายงานประจำปีสำหรับสถาบันการเงินเฉพาะกิจของรัฐที่ไม่ได้จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย และจากเว็บไซต์ของตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย

วิธีการวิเคราะห์ข้อมูล

โดยสามารถแบ่งการวิเคราะห์ได้ ดังนี้

ตอนที่ 1 การวิเคราะห์คุณภาพกำไรของแต่ละธนาคาร โดยใช้เทคนิคในการวิเคราะห์คุณภาพกำไรทั้ง 6 ด้าน ดูว่าเทคนิคด้านใดบ้างส่งผลทางบวกต่อคุณภาพกำไร และเทคนิคด้านใดบ้างที่ส่งผลทางลบต่อคุณภาพกำไรของแต่ละธนาคาร

ตอนที่ 2 การวิเคราะห์ประสิทธิภาพในการดำเนินงานของแต่ละธนาคาร โดยการวิเคราะห์อัตราส่วนทางการเงินทั้ง 4 อัตราส่วน เพื่อดูว่าธนาคารมีประสิทธิภาพในการดำเนินงานเพื่อก่อให้เกิดเงินสดจากการดำเนินงานจากสินทรัพย์ รายได้ดอกเบี้ยและเงินปันผลได้มากน้อยเพียงใด

ตอนที่ 3 การทดสอบสมมติฐานงานวิจัยในข้อที่ 2 และ 3 โดยใช้วิธีการทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยตามกลุ่มของธนาคารพาณิชย์ที่ต่างกันเป็นรายคู่โดยใช้วิธี Paired samples t-test

สรุปผลการวิจัย

ตอนที่ 1 การวิเคราะห์คุณภาพกำไร

การวิเคราะห์คุณภาพกำไรของสถาบันการเงินเฉพาะกิจของรัฐและธนาคารพาณิชย์ในประเทศไทยทั้ง 6 เทคนิคปรากฏผลดังนี้

1. การค้นหาสัญญาณเตือนภัย

การค้นหาสัญญาณเตือนภัยของสถาบันการเงินเฉพาะกิจของรัฐ พบว่าสัญญาณเตือนภัยที่พบมากที่สุด ได้แก่ รายงานของผู้สอบบัญชีที่มีความผิดปกติ พบ 4 ธนาคาร รองลงมาคือการขยายตัวของบัญชีเจ้าหนี้เงินฝาก พบ 4 ธนาคาร ส่วนธนาคารที่ค้นพบสัญญาณเตือนภัยมากที่สุด คือ ธนาคารพัฒนาวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมแห่งประเทศไทย พบ 7 รายการ ส่วนธนาคารที่ไม่พบสัญญาณเตือนภัยคือธนาคารอาคารสงเคราะห์

การค้นหาสัญญาณเตือนภัยของธนาคารพาณิชย์ พบว่าสัญญาณเตือนภัยที่พบมากที่สุด ได้แก่ การเพิ่มขึ้นของเงินกู้ยืมระยะสั้นพบ 13 ธนาคาร การเพิ่มขึ้นของเงินกู้ยืมระยะยาวพบ 8 ธนาคาร ส่วนธนาคารที่ค้นพบสัญญาณเตือนภัยมากที่สุดสามารถแบ่งได้ตามกลุ่มได้ ดังนี้

ธนาคารพาณิชย์ขนาดใหญ่ พบสัญญาณเตือนภัยมากที่สุด ได้แก่ ธนาคารกรุงไทย และธนาคารกสิกรไทย พบ 3 รายการ

ธนาคารพาณิชย์ขนาดกลาง พบสัญญาณเตือนภัยมากที่สุด ได้แก่ ธนาคารธนาชาต และธนาคารทหารไทย พบ 4 รายการ

ธนาคารพาณิชย์ขนาดเล็ก พบสัญญาณเตือนภัยมากที่สุด ได้แก่ ธนาคารแลนด์ แอนด์ เฮ้าส์ พบ 5 รายการ

2. การประเมินผลกระทบของนโยบายการบัญชีที่มีต่อคุณภาพกำไร

การประเมินผลกระทบของนโยบายการบัญชีที่มีต่อคุณภาพกำไรของสถาบันการเงินเฉพาะกิจของรัฐ พบว่า นโยบายการบัญชีที่ส่งผลกระทบต่อคุณภาพกำไรของธนาคารมากที่สุด ได้แก่ นโยบายการบัญชีที่สะท้อนความเป็นจริงทางเศรษฐกิจ และการเปลี่ยนแปลงนโยบายการบัญชีให้สอดคล้องกับนโยบายการบัญชีที่ทางการกำหนดหรือแนะนำ พบ 6 ธนาคาร ส่วนนโยบายการบัญชีที่ส่งผลกระทบต่อคุณภาพกำไรของธนาคารมากที่สุด ได้แก่ กำไรสุทธิไม่สัมพันธ์ไปทางเดียวกับรายได้ดอกเบี้ย พบ 4 ธนาคาร

สำหรับธนาคารที่มีนโยบายการบัญชีที่ส่งผลกระทบต่อคุณภาพกำไร พบว่าทุกธนาคารมีผลกระทบทางบวกเท่ากันทุกธนาคาร ส่วนธนาคารที่มีนโยบายการบัญชีที่ส่งผลกระทบต่อคุณภาพกำไรมากที่สุด ได้แก่ ธนาคารอิสลาม และธนาคารพัฒนาวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมแห่งประเทศไทย

การประเมินผลกระทบของนโยบายการบัญชีที่มีต่อคุณภาพกำไรของธนาคารพาณิชย์ พบว่า นโยบายการบัญชีที่ส่งผลกระทบต่อคุณภาพกำไรของธนาคารมากที่สุด ได้แก่ นโยบายการบัญชีที่สะท้อนความเป็นจริงทางเศรษฐกิจ และการเปลี่ยนแปลงนโยบายการบัญชีให้สอดคล้องกับนโยบายการบัญชีที่ทางการกำหนดหรือแนะนำพบ 14 ธนาคาร ส่วนนโยบายการบัญชีที่ส่งผลกระทบต่อคุณภาพกำไรของธนาคารมากที่สุด ได้แก่ กำไรสุทธิไม่สัมพันธ์ไปทางเดียวกับรายได้ดอกเบี้ย

3. การประเมินฝ่ายบริหาร

การประเมินฝ่ายบริหารของสถาบันการเงินเฉพาะกิจของรัฐ โดยการตรวจสอบคุณลักษณะของกำไรที่ไม่มีคุณภาพ พบว่าธนาคารได้รับคะแนนลงโทษในเรื่องของการตัดค่าเสื่อมราคาโดยวิธีเส้นตรง และไม่ได้ใช้สำนักงานตรวจสอบบัญชีในกลุ่ม Big Four ทั้ง 6 ธนาคาร ทั้งนี้เนื่องจากสถาบันการเงินเฉพาะกิจของรัฐเป็นหน่วยงานรัฐวิสาหกิจจึงได้รับการตรวจสอบงบการเงินจากสำนักงานตรวจเงินแผ่นดิน โดยทุกธนาคารได้รับคะแนนลงโทษเท่ากัน

การประเมินฝ่ายบริหารของธนาคารพาณิชย์ โดยการตรวจสอบคุณลักษณะของกำไรที่ไม่มีคุณภาพ พบว่า ธนาคารได้รับคะแนนลงโทษในเรื่องของการตัดค่าเสื่อมราคาโดยวิธีเส้นตรง พบ 14 ธนาคาร และไม่ได้ใช้สำนักงานตรวจสอบบัญชีในกลุ่ม Big Four พบ 1 ธนาคาร ซึ่งธนาคารที่ได้รับคะแนนลงโทษมากที่สุด คือ ธนาคารกรุงไทย

4. การวิเคราะห์อัตราส่วนทางการเงิน

ด้านสภาพคล่อง (Liquidity ratio)

การวิเคราะห์อัตราส่วนสภาพคล่องของสถาบันการเงินเฉพาะกิจของรัฐ เมื่อเทียบเงินให้สินเชื่อต่อเงินฝาก พบว่า ในระหว่างปี พ.ศ. 2550-2554 ธนาคารที่มีอัตราส่วนนี้อยู่ในเกณฑ์ที่ดี ได้แก่ ธนาคารออมสิน และเมื่อเทียบสินทรัพย์สภาพคล่องต่อสินทรัพย์รวมพบว่า ธนาคารที่มีอัตราส่วนนี้อยู่ในเกณฑ์ที่ดี ได้แก่ ธนาคารออมสิน แต่เมื่อเทียบการก้ำกัยระหว่างธนาคารต่อหนี้สินรวม พบว่าธนาคารที่มีอัตราส่วนนี้อยู่ในเกณฑ์ที่ดี ได้แก่ ธนาคารอิสลาม

การวิเคราะห์อัตราส่วนสภาพคล่องของธนาคารพาณิชย์ เมื่อเทียบเงินให้สินเชื่อต่อเงินฝาก พบว่า ในระหว่างปี พ.ศ. 2550-2554 กลุ่มขนาดใหญ่ที่มีอัตราส่วนนี้อยู่ในเกณฑ์ที่ดี ได้แก่ ธนาคารกรุงเทพ กลุ่มขนาดกลาง ได้แก่ ธนาคารทหารไทย และกลุ่มขนาดเล็ก ได้แก่ ธนาคารซีไอเอ็มบี (ไทย) เมื่อเทียบสินทรัพย์สภาพคล่องต่อสินทรัพย์รวม ธนาคารกลุ่มขนาดใหญ่ที่มีอัตราส่วนนี้อยู่ในเกณฑ์ที่ดี ได้แก่ ธนาคารกรุงเทพ กลุ่มขนาดกลาง ได้แก่ ธนาคารทหารไทย และกลุ่มขนาดเล็ก ได้แก่ ธนาคารสแตนดาร์ดชาร์เตอร์ (ไทย) และเมื่อเทียบการก้ำกัยระหว่างธนาคารต่อหนี้สินรวม ธนาคารกลุ่มขนาดใหญ่ที่มีอัตราส่วนนี้อยู่ในเกณฑ์ที่ดี ได้แก่ ธนาคารกสิกรไทย กลุ่มขนาดกลาง ได้แก่ ธนาคารทหารไทย และกลุ่มขนาดเล็ก ได้แก่ ธนาคาร ซีไอเอ็มบีไทย

ด้านการวัดสภาพหนี้ (Leverage ratio)

การวิเคราะห์อัตราส่วนด้านวัดสภาพหนี้ของสถาบันการเงินเฉพาะกิจของรัฐ เมื่อเทียบหนี้สินต่อสินทรัพย์และหนี้สินต่อส่วนของผู้ถือหุ้น พบว่าในระหว่างปี พ.ศ. 2550-2554 ธนาคารที่มีอัตราส่วนนี้อยู่ในเกณฑ์ที่ดี ได้แก่ ธนาคารเพื่อการส่งออกและนำเข้าแต่เมื่อเทียบความสามารถในการจ่ายชำระหนี้ ธนาคารออมสินกลับมีความสามารถในการจ่ายชำระหนี้ได้ดีกว่าทั้งนี้อาจเนื่องจากรัฐบาลให้เงินสนับสนุน

การวิเคราะห์อัตราส่วนด้านวัดสภาพหนี้ของธนาคารพาณิชย์ เมื่อเทียบหนี้สินต่อสินทรัพย์และหนี้สินต่อส่วนของผู้ถือหุ้น พบว่าในระหว่างปี พ.ศ. 2550-2554 ธนาคารกลุ่มขนาดใหญ่ที่มีอัตราส่วนนี้อยู่ในเกณฑ์ที่ดี ได้แก่ ธนาคารกรุงเทพ กลุ่มขนาดกลาง ได้แก่ ธนาคารกรุงศรีอยุธยา กลุ่มขนาดเล็ก ได้แก่ ธนาคารไอซีบีซี (ไทย) แต่เมื่อเทียบความสามารถในการจ่ายชำระหนี้ ธนาคารกลุ่มขนาดใหญ่ที่มีอัตราส่วนนี้อยู่ในเกณฑ์ที่ดี ได้แก่ ธนาคารไทยพาณิชย์ กลุ่มขนาดกลางได้แก่ ธนาคารทหารไทย และกลุ่มขนาดเล็กได้แก่ ธนาคารสแตนดาร์ดชาร์เตอร์ (ไทย)

ด้านความสามารถในการทำกำไร (Profitability ratio)

การวิเคราะห์ความสามารถในการทำกำไรของสถาบันการเงินเฉพาะกิจของรัฐ เมื่อดูผลตอบแทนจากสินทรัพย์ (ROA) และผลตอบแทนจากส่วนของผู้ถือหุ้น (ROE) พบว่าในระหว่างปี พ.ศ. 2550-2554 ธนาคารที่มีอัตราส่วนนี้อยู่ในเกณฑ์ที่ดี ได้แก่ ธนาคารออมสิน

การวิเคราะห์ความสามารถในการทำกำไรของธนาคารพาณิชย์ เมื่อดูผลตอบแทนจากสินทรัพย์ (ROA) และผลตอบแทนจากส่วนของผู้ถือหุ้น (ROE) พบว่าในระหว่างปี พ.ศ. 2550-2554 ธนาคารกลุ่มขนาดใหญ่ที่มีอัตราส่วนนี้อยู่ในเกณฑ์ที่ดี ได้แก่ ธนาคารไทยพาณิชย์ กลุ่มขนาดกลาง ได้แก่ ธนาคารธนชาต ส่วนกลุ่มขนาดเล็ก ได้แก่ ธนาคารเกียรตินาคิน และธนาคารทีเอสโก้ ตามลำดับ

ด้านความเพียงพอของเงินกองทุน

การวิเคราะห์อัตราส่วนด้านความเพียงพอของเงินกองทุนของสถาบันการเงินเฉพาะกิจของรัฐ เมื่อเทียบระหว่างส่วนของผู้ถือหุ้นต่อสินทรัพย์และเงินกองทุนต่อสินทรัพย์เสี่ยง พบว่าในระหว่างปี พ.ศ. 2550-2554 ธนาคารที่มีอัตราส่วนนี้อยู่ในเกณฑ์ที่ดี ได้แก่ ธนาคารเพื่อการส่งออกและนำเข้า

การวิเคราะห์อัตราส่วนด้านความเพียงพอของเงินกองทุนของสถาบันการเงินเฉพาะกิจของรัฐ เมื่อเทียบระหว่างส่วนของผู้ถือหุ้นต่อสินทรัพย์และเงินกองทุนต่อสินทรัพย์เสี่ยง พบว่าในระหว่างปี พ.ศ. 2550-2554 ธนาคารกลุ่มขนาดใหญ่ที่มีอัตราส่วนนี้อยู่ในเกณฑ์ที่ดี ได้แก่ ธนาคารกรุงเทพ กลุ่มขนาดกลาง ได้แก่ ธนาคารกรุงศรีอยุธยา และกลุ่มขนาดเล็ก ได้แก่ ธนาคารไอซีบีซี (ไทย) และกลุ่มธนาคารพาณิชย์ขนาดใหญ่ ขนาดกลาง และขนาดเล็กมีอัตราส่วนความเพียงพอของเงินกองทุนสูงกว่าเกณฑ์ขั้นต่ำที่ธนาคารแห่งประเทศไทยกำหนดไว้ที่ร้อยละ 8.50

การวิเคราะห์อัตราส่วนคุณภาพกำไร

การวิเคราะห์อัตราส่วนคุณภาพกำไรของสถาบันการเงินเฉพาะกิจของรัฐ พบว่า ธนาคารที่มีเกณฑ์ที่ดี ได้แก่ ธนาคารออมสิน

การวิเคราะห์อัตราส่วนคุณภาพกำไรของธนาคารพาณิชย์ กลุ่มขนาดใหญ่ที่มีอัตราส่วนนี้อยู่ในเกณฑ์ที่ดี ได้แก่ ธนาคารกสิกรไทย กลุ่มขนาดกลาง ได้แก่ ธนาคารทหารไทย และกลุ่มขนาดเล็ก ได้แก่ ธนาคารสแตนดาร์ดชาร์เตอร์ (ไทย)

5. การวิเคราะห์อัตราส่วนจากงบกระแสเงินสด

การวิเคราะห์อัตราส่วนจากงบกระแสเงินสดของสถาบันการเงินเฉพาะกิจของรัฐ เมื่อเทียบกระแสเงินสดจากการดำเนินงานต่อหนี้สินหมุนเวียน พบว่าในระหว่างปี พ.ศ. 2550-2554 ธนาคารที่มีอัตราส่วนนี้อยู่ในเกณฑ์ที่ดี ได้แก่ ธนาคารอาคารสงเคราะห์ และดัชนีกระแสเงินสดจากการดำเนินงาน ธนาคารที่มีอัตราส่วนนี้อยู่ในเกณฑ์ที่ดี ได้แก่ ธนาคารออมสิน

การวิเคราะห์อัตราส่วนจากงบกระแสเงินสดของธนาคารพาณิชย์ เมื่อเทียบกระแสเงินสดจากการดำเนินงานต่อหนี้สินหมุนเวียน พบว่าในระหว่างปี พ.ศ. 2550-2554 ธนาคารกลุ่มขนาดใหญ่ที่มีอัตราส่วนนี้อยู่ในเกณฑ์ที่ดี ได้แก่ ธนาคารไทยพาณิชย์ กลุ่มขนาดกลาง ได้แก่ ธนาคารทหารไทย และกลุ่มขนาดเล็ก ได้แก่ ธนาคารสแตนดาร์ดชาร์เตอร์ (ไทย) และดัชนีกระแสเงินสดจากการดำเนินงาน ธนาคารกลุ่มขนาดใหญ่ที่มีอัตราส่วนนี้อยู่ในเกณฑ์ที่ดี ได้แก่ ธนาคารกสิกรไทย กลุ่มขนาดกลาง ได้แก่ ธนาคารทหารไทย และกลุ่มขนาดเล็ก ได้แก่ ธนาคารสแตนดาร์ดชาร์เตอร์ (ไทย)

6. การวัดความแปรปรวนของกำไรและความเสี่ยงต่อการลงทุน

การวิเคราะห์ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานและสัมประสิทธิ์ความแปรปรวนของสถาบันการเงินเฉพาะกิจของรัฐ พบว่า ธนาคารที่อยู่ในเกณฑ์ที่ดี ได้แก่ ธนาคารออมสิน

การวิเคราะห์ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานและสัมประสิทธิ์ความแปรปรวนของธนาคารพาณิชย์พบว่า ธนาคารกลุ่มขนาดใหญ่ที่อยู่ในเกณฑ์ที่ดี ได้แก่ ธนาคารกรุงเทพ กลุ่มขนาดกลาง ได้แก่ ธนาคารกรุงศรีอยุธยา และกลุ่มขนาดเล็ก ได้แก่ ธนาคารไอซีบีซี (ไทย)

ตอนที่ 2 การวิเคราะห์ประสิทธิภาพในการดำเนินงาน

ปรากฏผลดังนี้

การวิเคราะห์ประสิทธิภาพในการดำเนินงานของสถาบันการเงินเฉพาะกิจของรัฐ เมื่อเทียบอัตราผลตอบแทนที่เป็นเงินสดต่อสินทรัพย์รวม อัตรากระแสเงินสดต่อรายได้ดอกเบี้ยและเงินปันผล ผลกระทบของค่าเสื่อมราคาและค่าใช้จ่ายตัดจำหน่ายที่มีต่อกระแสเงินสดจากการดำเนินงาน และอัตราส่วนการลงทุนต่อ พบว่าในระหว่างปี พ.ศ. 2550-2554 ธนาคารที่มีอัตราส่วนนี้อยู่ในเกณฑ์ที่ดี ได้แก่ ธนาคารอาคารสงเคราะห์

การวิเคราะห์ประสิทธิภาพในการดำเนินงานของธนาคารพาณิชย์ พบว่าในระหว่างปี พ.ศ. 2550-2554 ธนาคารกลุ่มขนาดใหญ่ที่มีอัตราส่วนผลตอบแทนที่เป็นเงินสดต่อสินทรัพย์รวม อัตรากระแสเงินสดต่อรายได้ดอกเบี้ยและเงินปันผล ผลกระทบของค่าเสื่อมราคาและค่าใช้จ่ายตัดจำหน่ายที่มีต่อกระแสเงินสดจากการดำเนินงาน และอัตราส่วนการลงทุนต่ออยู่ในเกณฑ์ที่ดี คือ ธนาคารไทยพาณิชย์ กลุ่มขนาดกลาง ได้แก่ ธนาคารทหารไทย แต่เมื่ออัตราส่วนการลงทุน ได้แก่ ธนาคารธนาชาติ ส่วนกลุ่มขนาดเล็กที่มีอัตราส่วนผลตอบแทนที่เป็นเงินสดต่อสินทรัพย์รวมอยู่ในเกณฑ์ที่ดี คือ ธนาคารเกียรตินาคิน อัตรากระแสเงินสดต่อรายได้ดอกเบี้ยและเงินปันผล คือ ธนาคารสแตนดาร์ดชาร์เตอร์ (ไทย) ผลกระทบของค่าเสื่อมราคาและค่าใช้จ่ายตัดจำหน่ายที่มีต่อกระแสเงินสดจากการดำเนินงาน คือ ธนาคารสแตนดาร์ดชาร์เตอร์ (ไทย) และอัตราส่วนการลงทุนต่อ คือ ธนาคารซีไอเอ็มบี (ไทย)

ตอนที่ 3 การวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อทดสอบสมมติฐาน

สมมติฐานที่ 1 จากการศึกษาพบว่า ในการวิเคราะห์คุณภาพกำไรทั้ง 6 เทคนิคให้ผลแตกต่างกัน โดยบางเทคนิคก็ส่งผลทางบวกต่อคุณภาพกำไร ได้แก่ การประเมินผลกระทบของนโยบายการบัญชีที่กิจการใช้ การวิเคราะห์อัตราส่วนทางการเงินและการวัดความแปรปรวนและความเสี่ยง ในขณะที่บางเทคนิคให้ผลขัดแย้งโดยส่งผลทางลบต่อคุณภาพกำไร ได้แก่ การค้นหาสัญญาณเตือนภัย การประเมินฝ่ายบริหารและการใช้อัตราส่วนจากงบกระแสเงินสด

สมมติฐานที่ 2 จากการทดสอบความแตกต่างระหว่างค่าเฉลี่ยของอัตราส่วนทางการเงินกับขนาดของธนาคารที่ต่างกัน พบว่า อัตราส่วนด้านสภาพคล่อง อัตราส่วนด้านการวัดสภาพหนี้ อัตราส่วนความสามารถในการทำกำไร อัตราส่วนด้านความเพียงพอของเงินกองทุนและอัตราส่วนจากงบกระแสเงินสดมีความแตกต่างกันตามขนาดของธนาคารพาณิชย์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 แสดงให้เห็นว่าธนาคารพาณิชย์ขนาดใหญ่ ขนาดกลาง และขนาดเล็กมีคุณภาพกำไรแตกต่างกัน

ตารางที่ 1 ผลการเปรียบเทียบความแตกต่างรายคู่ของอัตราส่วนด้านสภาพคล่องของธนาคารพาณิชย์

		Mean	S.D.	S.E.	t	Sig.
อัตราส่วนเงินให้สินเชื่อต่อเงินฝาก						
Pair 1	ขนาดใหญ่	0.9600	0.03742	0.01528	-6.047	0.002*
	ขนาดกลาง	1.0667	0.07394	0.03018		
Pair 2	ขนาดใหญ่	0.9600	0.03742	0.01528	-3.494	0.017*
	ขนาดเล็ก	1.5033	0.41370	0.16889		

ตารางที่ 1 ผลการเปรียบเทียบความแตกต่างรายคู่ของอัตราส่วนด้านสภาพคล่องของธนาคารพาณิชย์ (ต่อ)

		Mean	S.D.	S.E.	t	Sig.
อัตราส่วนเงินให้สินเชื่อต่อเงินฝาก						
Pair 3	ขนาดกลาง	1.0667	0.07394	0.03018	-3.108	0.027*
	ขนาดเล็ก	1.5033	0.41370	0.16889		
อัตราส่วนสินทรัพย์สภาพคล่องต่อสินทรัพย์รวม						
Pair 1	ขนาดใหญ่	0.2100	0.02000	0.00816	.598	0.576
	ขนาดกลาง	0.2033	0.01033	0.00422		
Pair 2	ขนาดใหญ่	0.2100	0.02000	0.00816	-.222	0.833
	ขนาดเล็ก	0.2117	0.01472	0.00601		
Pair 3	ขนาดกลาง	0.2033	0.01033	0.00422	-1.185	0.289
	ขนาดเล็ก	0.2117	0.01472	0.00601		
อัตราส่วนการกู้ยืมระหว่างธนาคารต่อหนี้สินรวม						
Pair 1	ขนาดใหญ่	0.0950	0.01871	0.00764	-4.099	0.009*
	ขนาดกลาง	0.1517	0.05193	0.02120		
Pair 2	ขนาดใหญ่	0.0950	0.01871	0.00764	-7.903	0.001*
	ขนาดเล็ก	0.3333	0.08937	0.03648		
Pair 3	ขนาดกลาง	0.1517	0.05193	0.02120	-9.627	0.000*
	ขนาดเล็ก	0.3333	0.08937	0.03648		

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

ผลการทดสอบความแตกต่างระหว่างค่าเฉลี่ยของอัตราส่วนด้านสภาพคล่องกับขนาดของธนาคารพาณิชย์ที่ต่างกันเป็นรายคู่ในภาพรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญ (ตารางที่ 1) เมื่อพิจารณาในแต่ละอัตราส่วน พบว่า อัตราส่วนเงินให้สินเชื่อต่อเงินฝากแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญ โดยกลุ่มขนาดใหญ่กับกลุ่มขนาดกลางแตกต่างกัน มีค่า Sig. เท่ากับ 0.002 กลุ่มขนาดใหญ่และขนาดเล็กแตกต่างกันมีค่า Sig. เท่ากับ 0.017 และกลุ่มขนาดกลางและขนาดเล็กแตกต่างกัน มีค่า Sig. เท่ากับ 0.027 อัตราส่วนสินทรัพย์สภาพคล่องต่อสินทรัพย์รวมในภาพรวมแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ ส่วนอัตราส่วนการกู้ยืมระหว่างธนาคารต่อหนี้สินรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญ โดยกลุ่มขนาดใหญ่กับกลุ่มขนาดกลางแตกต่างกันมีค่า Sig. เท่ากับ 0.009 กลุ่มขนาดใหญ่และขนาดเล็กมีค่า Sig. เท่ากับ 0.001 และกลุ่มขนาดกลางและขนาดเล็กแตกต่างกัน มีค่า Sig. เท่ากับ 0.000 จึงยอมรับสมมติฐาน (H_1) และปฏิเสธสมมติฐาน (H_0) สรุปว่าสภาพคล่องของธนาคารพาณิชย์แตกต่างกันไปตามขนาดของธนาคาร สะท้อนให้เห็นถึงความสามารถในการทำกำไรที่เป็นเงินสดต่างกันตามขนาดของธนาคารพาณิชย์

สมมติฐานที่ 3 จากการทดสอบความแตกต่างระหว่างค่าเฉลี่ยของอัตราส่วนวัดประสิทธิภาพในการดำเนินงานมีความแตกต่างตามขนาดของธนาคารพาณิชย์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

ตารางที่ 2 ผลการเปรียบเทียบความแตกต่างรายคู่ของประสิทธิภาพในการดำเนินงานของธนาคารพาณิชย์

		Mean	S.D.	S.E.	t	Sig.
อัตราส่วนวัดผลตอบแทนที่เป็นเงินสดต่อสินทรัพย์รวม						
Pair 1	ขนาดใหญ่	0.0325	0.02062	0.01031	5.657	0.011*
	ขนาดกลาง	-0.0075	0.01258	0.00629		
Pair 2	ขนาดใหญ่	0.0320	0.01789	0.00800	1.103	0.332
	ขนาดเล็ก	-0.0040	0.06465	0.02891		
Pair 3	ขนาดกลาง	-0.0075	0.01258	0.00629	-0.374	0.733
	ขนาดเล็ก	0.0075	0.06850	0.03425		
อัตราส่วนกระแสเงินสดต่อรายได้ดอกเบี้ยและเงินปันผล						
Pair 1	ขนาดใหญ่	0.4100	0.62594	0.31297	3.546	0.038*
	ขนาดกลาง	-0.5875	0.32968	0.16484		
Pair 2	ขนาดใหญ่	0.4100	0.54208	0.24243	1.361	0.245
	ขนาดเล็ก	-0.8840	1.78474	0.79816		
Pair 3	ขนาดกลาง	-0.5875	0.32968	0.16484	-0.161	0.882
	ขนาดเล็ก	-0.4350	1.70383	0.85191		
ผลกระทบของค่าเสื่อมราคาและค่าใช้จ่ายตัดจำหน่ายที่มีต่อกระแสเงินสดจากการดำเนินงาน						
Pair 1	ขนาดใหญ่	0.1575	0.29523	0.14761	0.896	0.436
	ขนาดกลาง	0.0275	0.02062	0.01031		
Pair 2	ขนาดใหญ่	0.1560	0.25570	0.11435	1.122	0.325
	ขนาดเล็ก	0.0416	0.04374	0.01956		
Pair 3	ขนาดกลาง	0.0275	0.02062	0.01031	-1.000	0.391
	ขนาดเล็ก	0.0525	0.04193	0.02097		
อัตราส่วนการลงทุนต่อ						
Pair 1	ขนาดใหญ่	2.4267	1.60687	0.65600	-1.791	0.133
	ขนาดกลาง	4.0583	2.52079	1.02911		
Pair 2	ขนาดใหญ่	2.4267	1.60687	0.65600	-2.879	0.035*
	ขนาดเล็ก	5.3100	3.07145	1.25391		
Pair 3	ขนาดกลาง	4.0583	2.52079	1.02911	-0.765	0.479
	ขนาดเล็ก	5.3100	3.07145	1.25391		

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

ผลการทดสอบความแตกต่างระหว่างค่าเฉลี่ยของอัตราส่วนด้านสภาพคล่องกับขนาดของธนาคารพาณิชย์ที่ต่างกันเป็นรายคู่ในภาพรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญ (ตารางที่ 2) เมื่อพิจารณาในแต่ละอัตราส่วนพบว่าอัตราส่วนวัดผลตอบแทนที่เป็นเงินสดต่อสินทรัพย์รวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญโดยกลุ่มขนาดใหญ่กับขนาดกลางแตกต่างกันมีค่า Sig. เท่ากับ 0.011 ส่วนอัตราส่วนกระแสเงินสดต่อรายได้ดอกเบี้ยและเงินปันผลแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญ โดยกลุ่มขนาดใหญ่กับขนาดกลางแตกต่างกันมีค่า Sig. เท่ากับ

0.038 ส่วนกลุ่มขนาดใหญ่กับขนาดเล็กและขนาดกลางกับขนาดเล็กแตกต่างกันอย่างไม่มีสาระสำคัญทางสถิติ ผลกระทบของค่าเสื่อมราคาและค่าใช้จ่ายตัดจำหน่ายที่มีต่อกระแสเงินสดจากการดำเนินงานแตกต่างกันอย่างไม่มีสาระสำคัญทางสถิติ และอัตราส่วนการลงทุนต่อแตกต่างกันอย่างมีสาระสำคัญ โดยกลุ่มขนาดใหญ่กับขนาดเล็กแตกต่างกันขนาดใหญ่กับขนาดกลางแตกต่างกันมีค่า Sig. เท่ากับ 0.035 ส่วนกลุ่มขนาดใหญ่กับขนาดกลางและกลุ่มขนาดกลางกับขนาดเล็กแตกต่างกันอย่างไม่มีสาระสำคัญทางสถิติ จึงยอมรับสมมติฐาน (H_1) และปฏิเสธสมมติฐาน (H_0) สรุปว่าธนาคารพาณิชย์ขนาดใหญ่ ขนาดกลางและขนาดเล็กมีประสิทธิภาพในการดำเนินงานแตกต่างกันตามขนาดของธนาคาร ทั้งนี้ น่าจะมีสาเหตุจากความสามารถในการหาเงินสดจากการดำเนินงานของธนาคารและผู้บริหารแต่ละแห่งต่างกันอาจจะขึ้นอยู่กับวัตถุประสงค์และนโยบายในการดำเนินงาน การพัฒนาการดำเนินงานให้สอดคล้องกับภาวะการณ์ในปัจจุบันที่ค่อนข้างมีความผันผวนทางเศรษฐกิจ นอกจากนี้ธนาคารกลุ่มขนาดใหญ่มีรายได้ดอกเบี้ยและเงินปันผลที่ก่อให้เกิดกระแสเงินสดจากการดำเนินงานได้มากกว่ากลุ่มขนาดกลางและขนาดเล็ก

การอภิปรายผล

การวิเคราะห์คุณภาพกำไรของสถาบันการเงินเฉพาะกิจของรัฐและธนาคารไทยพาณิชย์ในประเทศไทย

จากการวิเคราะห์คุณภาพกำไรของสถาบันการเงินเฉพาะกิจของรัฐและธนาคารพาณิชย์ในระหว่างปี พ.ศ. 2550-2554 ทั้ง 6 เทคนิคพบว่า มี 3 เทคนิคที่ส่งผลทางบวกต่อคุณภาพกำไร ได้แก่ การประเมินผลกระทบของนโยบายการบัญชีที่กิจการใช้ การวิเคราะห์อัตราส่วนทางการเงิน และการวัดความแปรปรวนและความเสี่ยง โดยจากการประเมินผลกระทบของนโยบายการบัญชีที่มีต่อคุณภาพกำไรพบว่า นโยบายบัญชีที่ส่งผลกระทบต่อคุณภาพกำไรคือ เรื่องของการนำเสนองบการเงินตามมาตรฐานการรายงานทางการเงินฉบับที่ 1 และการนำนโยบายการบัญชีในเรื่องของผลประโยชน์พนักงานมาถือปฏิบัติ ส่วนการวิเคราะห์ความแปรปรวนของกำไรและความเสี่ยงต่อการลงทุนพบว่า โดยส่วนใหญ่ธนาคารจะมีค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานและสัมประสิทธิ์ความแปรปรวนที่ต่ำ แสดงให้เห็นว่ากำไรมีความผันผวนน้อยและกระแสกำไรมีความเสี่ยงต่ำ รวมถึงแสดงให้เห็นถึงความมีเสถียรภาพกำไรที่สูงด้วย แต่ทั้งนี้ยกเว้นธนาคารอิสลาม และธนาคารพัฒนาวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมแห่งประเทศไทย ธนาคารทหารไทย และธนาคารซีไอเอ็มบี (ไทย) ที่กำไรของธนาคารมีความผันผวนมากและมีความเสี่ยงสูงแสดงให้เห็นถึงความไม่มีเสถียรภาพกำไร ในขณะที่อีก 3 เทคนิคให้ผลขัดแย้งโดยส่งผลทางลบต่อคุณภาพกำไร ได้แก่ การค้นหาสัญญาณเตือนภัย การประเมินฝ่ายบริหาร การใช้อัตราส่วนจากงบกระแสเงินสด โดยสัญญาณเตือนภัยที่ค้นพบว่ามากที่สุด คือ การเพิ่มขึ้นของเงินกู้ยืมระยะสั้นที่สูงขึ้นอย่างผิดปกติ ณ วันสิ้นปีหรือต่างไปจากปีที่ผ่านๆ มาและการเพิ่มขึ้นของเงินกู้ยืมระยะยาวอย่างต่อเนื่อง ซึ่งแสดงให้เห็นว่าธนาคารได้มีการกู้ยืมเงินมาเพื่อรองรับการขยายตัวของสินเชื่อที่สูงขึ้นอย่างต่อเนื่อง รวมถึงเพื่อรองรับการดำเนินงานตามนโยบายของรัฐบาล โดยเฉพาะในปี พ.ศ. 2554 ที่สูงกว่าปีอื่นๆ ทั้งนี้ อาจเนื่องมาจากผลของวิกฤตเศรษฐกิจที่เกิดขึ้นและผลกระทบจากอุทกภัยซึ่งทำให้ลูกหนี้บางรายไม่สามารถชำระหนี้ได้ ทำให้ธนาคารต้องกู้ยืมเงินมาเพื่อรองรับการดำเนินธุรกิจตามปกติ อาจส่งผลกระทบต่อสภาพคล่องของธนาคารทำให้เกิดผลทางลบต่อคุณภาพกำไรของธนาคาร จากการวิเคราะห์อัตราส่วนจากงบกระแสเงินสดพบว่า เมื่อเทียบกระแสเงินสดจากการดำเนินงานต่อหนี้สินหมุนเวียนและดัชนีกระแสเงินสดจากการดำเนินงาน อัตราส่วนที่ได้ยังคงมีความผันผวนเนื่องจากกระแสเงินสดจากการดำเนินงานที่ติดลบไม่ไปในทิศทางเดียวกับกำไรที่ได้รายงานไว้ซึ่งกำไรขาดทุนจึงส่งผลทางด้านลบต่อคุณภาพกำไร

การวิเคราะห์ประสิทธิภาพในการดำเนินงานของสถาบันการเงินเฉพาะกิจของรัฐและธนาคารไทยพาณิชย์ในประเทศไทย

จากการวิเคราะห์ประสิทธิภาพในการดำเนินงานของสถาบันการเงินเฉพาะกิจของรัฐและธนาคารพาณิชย์ในประเทศไทยปรากฏผล ดังนี้

การวิเคราะห์ประสิทธิภาพในการดำเนินงานของสถาบันการเงินเฉพาะกิจของรัฐ เมื่อเทียบผลตอบแทนที่เป็นเงินสดต่อสินทรัพย์รวม พบว่าในระหว่างปี พ.ศ. 2550-2554 ธนาคารที่มีอัตราส่วนนี้อยู่ในเกณฑ์ที่ดี ได้แก่ ธนาคารอาคารสงเคราะห์ เมื่อเทียบกระแสเงินสดต่อรายได้ดอกเบี้ยและเงินปันผล ธนาคารที่มีอัตราส่วนนี้อยู่ในเกณฑ์ที่ดี ได้แก่ ธนาคารอาคารสงเคราะห์ และเมื่อดูผลกระทบของค่าเสื่อมราคาและค่าใช้จ่ายตัดจำหน่ายที่มีต่อกระแสเงินสดจากการดำเนินงาน พบว่า ธนาคารที่มีอัตราส่วนนี้อยู่ในเกณฑ์ที่ดี ได้แก่ ธนาคารอาคารสงเคราะห์ และเมื่อดูการลงทุนต่อ พบว่า ธนาคารที่มีอัตราส่วนนี้อยู่ในเกณฑ์ที่ดี ได้แก่ ธนาคารอาคารสงเคราะห์

การวิเคราะห์ประสิทธิภาพในการดำเนินงานของธนาคารพาณิชย์ เมื่อเทียบผลตอบแทนที่เป็นเงินสดต่อสินทรัพย์รวมพบว่า ในระหว่างปี พ.ศ. 2550-2554 ธนาคารกลุ่มขนาดใหญ่ที่มีอัตรา ส่วนนี้อยู่ในเกณฑ์ที่ดี ได้แก่ ธนาคารไทยพาณิชย์ กลุ่มขนาดกลางได้แก่ ธนาคารทหารไทย และกลุ่มขนาดเล็ก ได้แก่ ธนาคารเกียรตินาคิน เมื่อเทียบกระแสเงินสดต่อรายได้ดอกเบี้ยและเงินปันผลพบว่า ธนาคารกลุ่มขนาดใหญ่ที่มีอัตราส่วนนี้อยู่ในเกณฑ์ที่ดี ได้แก่ ธนาคารไทยพาณิชย์ กลุ่มขนาดกลางได้แก่ ธนาคารทหารไทย และกลุ่มขนาดเล็ก ได้แก่ ธนาคารสแตนดาร์ดชาร์เตอร์ (ไทย) และเมื่อดูผลกระทบของค่าเสื่อมราคาและค่าใช้จ่ายตัดจำหน่ายที่มีต่อกระแสเงินสดจากการดำเนินงาน พบว่า ธนาคารกลุ่มขนาดใหญ่ที่มีอัตรา ส่วนนี้อยู่ในเกณฑ์ที่ดี ได้แก่ ธนาคารไทยพาณิชย์ กลุ่มขนาดกลาง ได้แก่ ธนาคารทหารไทย และกลุ่มขนาดเล็ก ได้แก่ ธนาคารสแตนดาร์ดชาร์เตอร์ (ไทย) และเมื่อดูการลงทุนต่อ พบว่า ธนาคารกลุ่มขนาดใหญ่ที่มีอัตรา ส่วนนี้อยู่ในเกณฑ์ที่ดี ได้แก่ ธนาคารไทยพาณิชย์ กลุ่มขนาดกลางได้แก่ ธนาคารธนชาติ และกลุ่มขนาดเล็กได้แก่ ธนาคารซีไอเอ็มบี (ไทย)

การวิเคราะห์คุณภาพกำไรแต่ละเทคนิคมีผลต่อคุณภาพกำไรแตกต่างกัน

จากการวิเคราะห์คุณภาพกำไรของสถาบันการเงินเฉพาะกิจของรัฐและธนาคารพาณิชย์ทั้ง 6 เทคนิค พบว่า บางเทคนิคก็ส่งผลทางบวกต่อคุณภาพกำไร ได้แก่ การประเมินผลกระทบของนโยบายการบัญชีที่กิจการใช้ การวิเคราะห์อัตราส่วนทางการเงิน และการวัดความแปรปรวนและความเสี่ยง ในขณะที่บางเทคนิคให้ผลขัดแย้งโดยส่งผลทางลบต่อคุณภาพกำไร ได้แก่ การค้นหาสัญญาณเตือนภัย การประเมินฝ่ายบริหาร การใช้อัตราส่วนจากงบกระแสเงินสด ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของจากรุวรรณ ชันธอุบล (2551) ที่ได้ศึกษาเรื่องคุณภาพกำไรของธุรกิจโรงแรมของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย พบว่าจากการใช้เทคนิคการวิเคราะห์คุณภาพกำไรทั้ง 6 เทคนิค พบว่าเทคนิคที่ส่งผลต่อคุณภาพกำไรด้านลบมากที่สุด ได้แก่ การค้นหาสัญญาณเตือนภัย และรองลงมาเป็นการประเมินฝ่ายบริหาร ในขณะที่เทคนิคที่ส่งผลทางบวก ได้แก่ การประเมินผลกระทบของนโยบายการบัญชีที่กิจการใช้ซึ่งมีผลต่อคุณภาพกำไรและการใช้อัตราส่วนจากงบกระแสเงินสดซึ่ง สอดคล้องกับงานวิจัยของชญา นุช คลังวิเชียร (2553) ที่พบว่าการวิเคราะห์อัตราส่วนทางการเงินซึ่งสะท้อนให้เห็นผลประกอบการและสภาพคล่องจากงบการเงินหรือการประเมินฝ่ายบริหารอาจจะแสดงอัตราส่วนที่ดีแต่หากใช้การวิเคราะห์อัตราส่วนจากงบกระแสเงินสดซึ่งสะท้อนให้เห็นสภาพคล่องของกระแสเงินสดอาจจะแสดงอัตราส่วนที่ไม่ดีก็ได้ หรืออัตราส่วนคุณภาพกำไรที่บ่งบอกถึงความแตกต่างระหว่างกระแสเงินสดจากการดำเนินงานกับกำไรที่ได้รายงานในงบกำไรขาดทุน

ธนาคารพาณิชย์ขนาดใหญ่ ขนาดกลาง และขนาดเล็กมีคุณภาพกำไรแตกต่างกัน

จากการวิเคราะห์คุณภาพกำไรของธนาคารพาณิชย์ พบว่า กลุ่มธนาคารพาณิชย์ขนาดใหญ่ ขนาดกลาง และขนาดเล็กมีคุณภาพกำไรแตกต่างกัน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของบุชบา ว่องพรรณงาม (2543) ที่ได้ศึกษาเรื่องการหาความสัมพันธ์ระหว่างคุณภาพกำไรกับขนาดของธนาคารพาณิชย์ไทย พบว่า กลุ่มธนาคารขนาดใหญ่มีคุณภาพกำไรในด้านอัตราผลตอบแทนจากสินทรัพย์ และอัตราส่วนผลตอบแทนต่อส่วนของผู้ถือหุ้นดีกว่ากลุ่มธนาคารกลุ่มขนาดกลาง และขนาดเล็กสะท้อนให้เห็นว่า ธนาคารขนาดใหญ่มีความมั่นคงในด้านสินทรัพย์มากกว่าและมีการใช้เงินทุนที่ได้จากผู้ถือหุ้นอย่างมีประสิทธิภาพซึ่งแสดงถึงกำไรที่มีคุณภาพ นอกจากนี้อัตราการเติบโตของเงินปันผลจ่ายมีความสัมพันธ์ไปในทิศทางตรงกันข้ามกับขนาดของธนาคาร คือ ยิ่งขนาดของธนาคารเพิ่มขึ้น อัตราการเติบโตของเงินปันผลจ่ายก็ยิ่งลดลง ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากการจ่ายเงินปันผลของธนาคาร ส่วนหนึ่งต้องพิจารณาถึงสภาพคล่องทางการเงิน และเงินที่ต้องกันไว้ใช้หมุนเวียน ถ้าธนาคารที่มีสินทรัพย์มากอาจต้องมีเงินที่จะต้องใช้หมุนเวียนมากก็จะจัดเงินปันผลที่จะจ่ายน้อยลง และค่าเบี่ยงเบนของมาตรฐานของอัตรากำไรต่อหุ้นมีขนาดสัมพันธ์กับขนาดของธนาคารเป็นไปในทิศทางเดียวกัน คือ ถ้าขนาดของธนาคารใหญ่ขึ้นความเสี่ยงในด้านกำไรก็จะเพิ่มขึ้นด้วย

ธนาคารพาณิชย์ขนาดใหญ่ ขนาดกลาง และขนาดเล็กมีประสิทธิภาพในการดำเนินงานแตกต่างกัน

จากการวิเคราะห์ประสิทธิภาพในการดำเนินงานของสถาบันการเงินเฉพาะกิจของรัฐ และธนาคารพาณิชย์ พบว่า อัตราส่วนวัดผลตอบแทนที่เป็นเงินสดต่อสินทรัพย์รวมอยู่ในเกณฑ์ที่ดี และธนาคารส่วนใหญ่มีค่าสูงกว่าค่าเฉลี่ยอุตสาหกรรม เมื่อเทียบกระแสเงินสดต่อรายได้ดอกเบี้ยและเงินปันผลโดยส่วนใหญ่มิมีแนวโน้มที่ดีขึ้น ยกเว้นบางธนาคารในกลุ่มธนาคารพาณิชย์ขนาดกลาง และขนาดเล็กเท่านั้นที่มีแนวโน้มต่ำลง ส่วนผลกระทบของค่าเสื่อมราคา และค่าใช้จ่ายตัดจำหน่ายที่มีต่อกระแสเงินสดจากการดำเนินงานโดยรวมอยู่ในเกณฑ์ที่ดี แสดงให้เห็นว่าค่าเสื่อมราคา และค่าใช้จ่ายตัดจำหน่ายมีผลกระทบน้อยมากต่อกระแสเงินสด และเมื่อดูสัดส่วนในด้านการลงทุนต่อมีแนวโน้มลดลง โดยรวมสถาบันการเงินเฉพาะกิจของรัฐ และธนาคารพาณิชย์มีประสิทธิภาพในการดำเนินงานอยู่ในเกณฑ์ที่ดีแม้จะมีบางธนาคารที่มีผลการดำเนินงานที่ไม่ดีเท่าที่ควร โดยกลุ่มธนาคารพาณิชย์ขนาดใหญ่ ขนาดกลาง และขนาดเล็กมีประสิทธิภาพในการดำเนินงานแตกต่างกันซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ อรุณี ศรีธราพิพัฒน์ (2550) ที่ได้ศึกษาเรื่องคุณภาพกำไรและประสิทธิภาพในการดำเนินงานของธนาคารพาณิชย์ไทย พบว่า ธนาคารมีอัตราวัดผลตอบแทนที่เป็นเงินสดต่อสินทรัพย์รวม อัตราส่วนกระแสเงินสดต่อรายได้ดอกเบี้ยและเงินปันผลและอัตราส่วนวัดคุณภาพกำไรสูงกว่าอัตราส่วนเฉลี่ยของอุตสาหกรรมจำนวนร้อยละ 50 นอกจากนี้ยังพบว่าคุณภาพกำไรมีความสัมพันธ์กับประสิทธิภาพในการดำเนินงานในทิศทางเดียวกันอย่างมีสาระสำคัญ ค่าเฉลี่ยของอัตราส่วนวัดคุณภาพกำไร และอัตราส่วนวัดผลตอบแทนที่เป็นเงินสดต่อสินทรัพย์รวมไม่แตกต่างกันตามขนาดของธนาคารอย่างมีสาระสำคัญ ทั้งนี้เนื่องจากผู้บริหารของธนาคารมีการพัฒนาการดำเนินงานให้สอดคล้องกับสถานการณ์ในปัจจุบัน อีกทั้งธนาคารยังมีการปรับกลยุทธ์ในการบริหารงาน เช่น เร่งระดมเงินฝาก และการกระจายสินเชื่อรวมทั้งธนาคารมีการนำเอาเทคโนโลยีสมัยใหม่มาใช้เพื่อให้ธนาคารสามารถเผชิญกับความผันผวนทางเศรษฐกิจได้ แต่ค่าเฉลี่ยของอัตราส่วนกระแสเงินสดต่อรายได้ดอกเบี้ย และเงินปันผลแตกต่างกันตามขนาดของธนาคารอย่างมีสาระสำคัญที่ระดับ 0.05

ข้อเสนอแนะที่ได้จากการวิจัย

1. เนื่องจากสถาบันการเงินเฉพาะกิจของรัฐมีกฎหมายรองรับเฉพาะของแต่ละแห่ง และธนาคารพาณิชย์ต่างก็มีกฎระเบียบที่แตกต่างกัน ส่งผลต่อนโยบายการบัญชีที่แตกต่างกัน ทำให้ผลการวิเคราะห์

คุณภาพกำไรมีความแตกต่างกัน ดังนั้นในการวิเคราะห์งบการเงินผู้วิเคราะห์ควรศึกษาภาวะเปรียบเทียบ ข้อบังคับ และข้อบังคับในการจัดทำบัญชีมาพิจารณาด้วย

2. เนื่องจากสถาบันการเงินเฉพาะกิจของรัฐจะต้องดำเนินงานตามนโยบายที่รัฐบาลกำหนด ทำให้มีข้อจำกัดในเรื่องของการดำเนินงาน และการได้รับเงินสนับสนุนจากภาครัฐส่งผลให้สถาบันการเงินเฉพาะกิจของรัฐแสดงผลกำไร และสภาพคล่องไม่ดีเท่าที่ควร

3. ในการวิเคราะห์คุณภาพกำไร และประสิทธิภาพในการดำเนินงานของสถาบันการเงินเฉพาะกิจของรัฐ และธนาคารพาณิชย์ ข้อมูลที่ได้จากการวิจัยเป็นเพียงข้อมูลเบื้องต้นในการประกอบการตัดสินใจเท่านั้น ทั้งนี้สุดท้ายในการตัดสินใจลงทุนนักลงทุนควรจะใช้วิจารณญาณ ประสบการณ์ และการประเมินสภาพเศรษฐกิจในปัจจุบัน เนื่องจากเศรษฐกิจที่ยังคงมีความไม่แน่นอน และวิกฤตจากอุทกภัยครั้งร้ายแรงในประวัติศาสตร์ ทำให้ผู้วิเคราะห์และผู้ใช้งบการเงินควรใช้ความระมัดระวังในการใช้ข้อมูลมากยิ่งขึ้น

งานวิจัยที่เกี่ยวข้องในอนาคต

1. การศึกษาครั้งต่อไปอาจจะทำการศึกษากลุ่มธุรกิจหรือกลุ่มอุตสาหกรรมอื่นๆ ทั้งใน และนอก ตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยเพื่อที่จะได้เห็นความแตกต่างของคุณภาพกำไรของแต่ละกลุ่มธุรกิจ

2. การศึกษาครั้งต่อไปอาจจะศึกษาผลกระทบของคุณภาพกำไร และผลการดำเนินงานของกลุ่มธุรกิจ ก่อนและหลังเกิดมหาอุทกภัยครั้งร้ายแรงในประวัติศาสตร์ช่วงปลายปี พ.ศ. 2554

3. การศึกษาครั้งต่อไปอาจจะเปลี่ยนวิธีในการวัดคุณภาพกำไร เช่น การนำเอาสถิติมาประยุกต์ใช้มากขึ้น ทั้งนี้อาจทำให้งานวิจัยมีประสิทธิภาพ และน่าเชื่อถือมากยิ่งขึ้น

4. การศึกษาครั้งต่อไปอาจจะศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างโครงสร้างผู้ถือหุ้นกับคุณภาพกำไรของธนาคารพาณิชย์ในประเทศไทย โดยศึกษาแบ่งตามขนาดของธนาคารพาณิชย์ว่าขนาดของธนาคารที่มีผู้ถือหุ้นแตกต่างกันจะมีความสัมพันธ์กับคุณภาพกำไรหรือไม่ อย่างไร

เอกสารอ้างอิง

กระทรวงการคลัง. (2555). **ระเบียบกระทรวงการคลัง**. สืบค้นจาก <http://www.mof.go.th>

จารุวรรณ ชันธอุบล. (2551). **การวิเคราะห์คุณภาพกำไรของธุรกิจโรงแรมในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย**. (การค้นคว้าอิสระปริญญาโทมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยเชียงใหม่).

ชญานุช คลังวิเชียร. (2553). **การวิเคราะห์คุณภาพกำไรของกลุ่มธุรกิจอุตสาหกรรมยานยนต์ในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย**. (การค้นคว้าอิสระปริญญาโทมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยศรีปทุม).

ธนาคารพัฒนาวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมแห่งประเทศไทย. (2545). **พระราชบัญญัติธนาคารพัฒนาวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมแห่งประเทศไทย**. สืบค้นจาก <http://www.smebank.co.th/th/parliaments.php>

ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร. (2555). **รายงานการเงินประจำปี**. สืบค้นจาก http://www.baac.or.th/content-report.php?content_group_sub=1

ธนาคารแห่งประเทศไทย. (2555). **พระราชบัญญัติธุรกิจสถาบันการเงิน**. สืบค้นจาก http://www.bot.or.th/Thai/LawsAndRegulations/Pages/Law_3.aspx

ธนาคารออมสิน. (2489). **พระราชบัญญัติธนาคารออมสิน**. สืบค้นจาก <http://www.gsb.or.th/about/prb.php>

ธนาคารอาคารสงเคราะห์. (2549). **พระราชบัญญัติธนาคารอาคารสงเคราะห์**. สืบค้นจาก <http://www.ghb.co.th>

- ธนาคารอิสลามแห่งประเทศไทย. (2545). พระราชบัญญัติธนาคารอิสลามแห่งประเทศไทย. สืบค้นจาก <http://www.ibank.co.th/FileUpload/fck/file/about/NPG1-15.pdf>
- บุษบา ว่องพรรณงาม. (2543). การหาความสัมพันธ์ระหว่างคุณภาพกำไรกับขนาดของธนาคารพาณิชย์ไทย. (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ, มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิตย์).
- วรศักดิ์ ทูมมานนท์. (2543). **คุณรู้จัก Creative Accounting และคุณภาพกำไรแล้วหรือยัง?**. กรุงเทพฯ: ไอไอทีคอนเทนต์เทรค รีซอสเซส.
- สร้อยเพชร สุขเสริม. (2550). **การวิเคราะห์คุณภาพกำไรของธนาคารของรัฐ**. (การค้นคว้าอิสระปริญญาโทบริหารธุรกิจ, มหาวิทยาลัยเชียงใหม่).
- สำนักงานคณะกรรมการกำกับหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย. (2555). **งบการเงิน**. สืบค้นจาก <http://www.sec.or.th>,
- อรฤดี ศรีธราพิพัฒน์. (2550, กรกฎาคม-กันยายน). คุณภาพกำไรและประสิทธิภาพในการดำเนินงานของธนาคารพาณิชย์ไทย. **วารสารวิชาการมหาวิทยาลัยหอการค้าไทย**, 28 (3) : 57-78.
- White, L., Sondhi, C. A. & Fried, D. (2002). **The analysis and use of financial statements** 3rd ed. New York: Willey.